

2011-03-03

Ju2011/1906/KRIM

Justitiedepartementet

Rikspolisstyrelsen
Socialstyrelsen

Uppdrag att inrätta sociala insatsgrupper m.m.

Regeringens beslut

Rikspolisstyrelsen ska:

- initiera en pilotverksamhet med sociala insatsgrupper för unga som riskerar att bli kriminella.

Pilotverksamheten ska bedrivas i minst sex och högst tolv kommuner och vara inriktade på unga i åldern 15-25 år. Rikspolisstyrelsen ska vid genomförandet av pilotverksamheten samråda med Socialstyrelsen, Statens skolverk, Arbetsförmedlingen, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, Ungdomsstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting och de övriga berörda myndigheter som Rikspolisstyrelsen finner angelägna att knyta till projektet.

Socialstyrelsen ska, efter samråd med Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter:

- utveckla en riskbedömningsmanual för att bättre kunna identifiera vilka unga som löper risk att rekryteras till kriminella nätverk eller som vill hoppa av ett kriminellt nätverk,
- ta fram en vägledning för vilka stödinsatser som bör gälla för de unga som ingår i de sociala insatsgruppernas arbete.

Rikspolisstyrelsen ska upprätta en projektplan med en beskrivning av vilka kommuner som ska ingå i pilotverksamheten. I projektplanen ska också anges vilka myndigheter och övriga aktörer som kommer att delta i verksamheten samt en beskrivning av hur arbetet ska bedrivas.

Utgångspunkten för deltagande kommuner ska vara att socialtjänsten är

sammanhållande kontaktpunkt. Projektplanen ska även innehålla en redovisning av hur Socialstyrelsen avser genomföra sina delar av uppdraget. Projektplanen ska lämnas in till Regeringskansliet, Justitiedepartementet, senast den 31 maj 2011. Pilotverksamheten ska ha inletts den 15 juni 2011.

Rikspolisstyrelsen ska se till att en oberoende utvärdering av projektet påbörjas parallellt med att projektet inleds. Slutredovisningen ska innehålla en utvärdering av projektet med fokus på att identifiera de faktorer som är viktiga för ett effektivt och sammanhållet arbete med unga som riskerar att utveckla en kriminell livsstil.

Uppdraget och utvärderingen ska slutredovisas senast den 31 oktober 2012. Bedömningsinstrumentet ska redovisas den 31 oktober 2013.

Skälen för beslutet

Förstärkt samverkan kring den unge

Regeringen har under de senaste åren genomfört flera riktade satsningar för att minska risken för att unga väljer en kriminell bana. Med tidiga och tydliga insatser och reaktioner från samhället ökar chansen att bryta en negativ utveckling för unga i riskzon. Rättsväsendets myndigheter har tillsammans med övriga aktörer ett gemensamt ansvar att arbeta brottsförebyggande. Landsting, kommuner och olika myndigheter i landet samverkar redan idag med rättsväsendets myndigheter kring unga i riskzon. Det finns dock brister i arbetet både vad gäller effektivitet i verksamheten och förtroendet mellan de olika aktörerna. För regeringen är det angeläget att de resurser som ställs till rättsväsendets myndigheters förfogande också möts upp av övriga aktörer i samhället. Det är därför angeläget att samlat öka insatserna för unga i riskzon.

I betänkandet Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp (SOU 2010:15) är huvudförslaget att sociala insatsgrupper bestående av socialtjänst, polis och skola bildas på lokal nivå för att gemensamt arbeta med unga kriminella. Förslaget utgår från att huvudansvaret för arbetet även fortsättningsvis ska vila på socialtjänsten i den kommun där den unge bor och bygger på att arbetet i de sociala insatsgrupperna mot nyrekrytering till kriminella nätverk måste koordineras på individnivå. Befintlig chefssamverkan ska i möjligaste mån användas för att besluta omfattningen och inriktningen av de sociala insatsgruppernas verksamhet.

Regeringen delar bedömningen att det finns ett behov av ökad samordning i arbetet kring unga i riskzon. Enligt regeringens bedömning

är det rimligt att socialtjänsten med sitt särskilda ansvar för barn och ungdomar som är i behov av stöd och hjälp tydligare än idag stöttas av övriga aktörer. För att åstadkomma detta behövs det en lokal samarbetsform där insatser för unga i risksituationer kan koordineras på individnivå. Rikspolisstyrelsen får därför i uppdrag att initiera en pilotverksamhet med sociala insatsgrupper. Vid genomförandet av pilotverksamheten ska Rikspolisstyrelsen samråda med Socialstyrelsen och andra berörda myndigheter. Syftet med en sådan verksamhet ska vara att förhindra att unga i riskzon blir vanekriminella.

De sociala insatsgrupperna ska möjliggöra att hjälp och stöd från berörda myndigheter och övriga aktörer kan samordnas under ledning av socialtjänsten. Arbetet ska innebära att socialtjänsten tillsammans med polisen, övriga berörda myndigheter och frivilligorganisationer samarbetar och använder sin samlade kompetens fokuserat och uthålligt i arbetet med unga i riskzon. Det kan handla om att stärka det sociala nätverket kring den unge, särskilt stöd i skolarbetet, särskild yrkesträning, arbete och fritidssysselsättning. På så sätt kan sociala problem, psykisk ohälsa och stereotypa könsroller motverkas.

Hur arbetet ska bedrivas

Rikspolisstyrelsen får därför i uppdrag att identifiera minst sex och högst tolv kommuner eller stadsdelar som frivilligt väljer att delta i projektet. En central uppgift för försöksverksamheten ska vara att kartlägga och identifiera de unga som är i riskzonen för att bli vanekriminella och att på ett strukturerat sätt arbeta för att stärka skyddsnätet kring den unge och därigenom förhindra en utveckling som kan leda till kriminalitet. Även unga som behöver stöd och hjälp för att bryta med kriminella nätverk bör kunna ingå i försöksverksamheten. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för unga under 21 år. För att säkerställa att även unga som är aktuella inom Kriminalvården eller som polisen har underrättelseinformation om ska kunna omfattas av pilotprojektet bör åldersspannet sträcka sig upp till 25 år. De unga som vill bryta med ett kriminellt nätverk är nämligen i behov av det strukturerade stöd som ska finnas samlat i de sociala insatsgrupperna. Med hänsyn till senare års utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap ska satsningen inkludera minst ett sådant område i Stockholm, Malmö, Göteborg och Uppsala.

En förutsättning för att de sociala insatsgrupperna ska kunna arbeta effektivt är att de har stöd för samverkansformen från den strategiska nivån. På många håll runt om i landet finns det etablerade former för samverkan mellan polis och socialtjänst och även övriga aktörer vad

gäller det brottsförebyggande arbetet inom ramen för ingångna samverkansöverenskommelser som slutits mellan polismyndigheter och kommuner. Försöksverksamheten med sociala insatsgrupper bör därför i möjligaste mån utgå från den samverkansstruktur som finns etablerad, exempelvis vid beslut om omfattning och inriktning av de sociala insatsgruppernas arbete.

Riskbedömningsmanual och en vägledning

För att de sociala insatsgruppernas arbete kring den unge ska ske på ett effektivt och rättssäkert sätt bör en riskbedömningsmanual tas fram. Socialstyrelsen ska ha huvudansvaret för att ta fram en sådan manual och för att kvalitetssäkra den vid implementeringen. Riskbedömningsmanualen ska användas för att identifiera unga som riskerar att utveckla en kriminell livsstil. Manualen ska så snart som möjligt göras tillgänglig för de sociala insatsgrupperna i deras arbete.

I uppdraget ingår också att ta fram ta fram vägledning för vilka stödinsatser som bör gälla för de unga som ingår i de sociala insatsgruppernas arbete. Vägledningen blir ett viktigt stöd för de socialtjänster och aktörer som i samverkan bestämmer sig för att arbeta i sociala insatsgrupper. Vägledningen ska ge stöd i arbetet med unga i riskzon som antingen tillhör ett kriminellt nätverk och vill hoppa av eller som riskerar att bli vanekriminella. Vägledningen ska redovisas senast i samband med slutredovisningen av uppdraget.

Utvärdering och redovisning

Slutredovisningen ska innehålla en utvärdering av arbetet i projektet. Utvärderingen ska belysa hur och på vilket sätt pilotprojektet bidragit till att identifiera, stödja och hjälpa unga i riskzon både vad gäller risken för nyrekrytering och för de som vill lämna ett kriminellt nätverk. Det bör också framgå vilka faktorer som förklarar hur framgångsrikt arbetssättet är och eventuella hinder för samverkan.

På regeringens vägnar

Beatrice Ask

Gunilla Bergerén

Kopia till

Polismyndigheterna
Åklagarmyndigheten
Domstolsverket
Kriminalvården
Statens institutionsstyrelse
Ungdomsstyrelsen
Arbetsförmedlingen
Sveriges Kommuner och Landsting
Statens skolverk